

Aan de Minister van Klimaat en Groene Groei

**Programma DG Groningen en
Ondergrond**
Directie Transitie Diepe
Ondergrond

Auteur

[Redacted]

TER BESLISSING

Datum

19 maart 2025

Kenmerk

PDGGO-DTDO / 97781533

nota
TER BESLISSING

Kamerbrief KEM, bodemdalingsonderzoeken en
Kennis inventaris aardwetenschappen

Kopie aan

Bijlage(n)

Parafenroute

[Redacted signature area]

Aanleiding

De Kamer wordt jaarlijks op de hoogte gehouden van de vorderingen van het Kennisprogramma Effecten Mijnbouw (KEM).

Geadviseerd besluit

U kunt de Kamerbrief ondertekenen.

Kernpunten

- Met deze brief brengt u de Kamer op de hoogte van de KEM rapportage over 2023.
- De brief bevat tevens de uitkomsten van twee onderzoeken naar bodemdalingseffecten.¹
- Tot slot bevat de brief een beschrijving van ontwikkelingen in het Nederlandse kennislandschap met betrekking tot de ondergrond.
- Hiermee geeft het kabinet uitvoering aan de motie die de regering verzoekt om in kaart te brengen welke kennis nodig is voor het uitvoeren van toekomstige mijnbouwactiviteiten.²

Toelichting

KEM

- Het KEM is in 2017 gestart om het inzicht in mogelijke dreigingen en risico's van mijnbouwactiviteiten in Nederland te vergroten.
- De doelstelling van het KEM is driedelig:

---

¹ TZ202310-130

² kamerstuk 32849 nr. 225

- 1) Onafhankelijk toegepast onderzoek uitvoeren om inzicht te vergroten in de mogelijke effecten en onzekerheden van mijnbouwactiviteiten,
  - 2) Kennis samenbrengen in methoden en gereedschappen om effecten te kwantificeren, die gebruikt kunnen worden voor beleid en toezicht in de energietransitie,
  - 3) Bijdragen aan kennis van en vertrouwen in mijnbouwactiviteiten door communicatie naar experts en andere stakeholders (o.a. inwoners) over KEM-projecten.
- Het kennisprogramma heeft een panel van onafhankelijke, wetenschappelijke deskundigen die toezien op de kwaliteit, relevantie, volledigheid, geschiktheid en onafhankelijkheid van het programma.
  - In de jaarrapportage 2023 wordt ingegaan op de verbeteringen die zijn doorgevoerd, maar aanleiding van de evaluatie van het programma in 2022:
    - De werkwijze en besluitvorming is verduidelijkt en transparanter geworden,
    - De wijze van communicatie wordt de komende tijd verder verbeterd door middel van een vernieuwde website en direct contact met burgers en andere stakeholders via KEM kennisdagen,
    - Er is gestart met het opzetten van het Sociale Effecten Mijnbouw (SEM-)panel binnen het KEM.
  - Doordat de nieuwe voorzitter van het KEM eind september 2024 is begonnen kon de jaarrapportage pas eind november worden besproken.
  - Bij de bespreking van de KEM jaarrapportage 2023 tussen KGG, SodM en de voorzitter van het KEM-panel eind 2024 is overeengekomen de jaarrapportages eerder op te leveren zodat deze in het opvolgende jaar kunnen worden aangeboden.

Resultaten onderzoek naar bodemdaling

- In de brief worden de resultaten van 2 onderzoeken gedeeld, KEM 16a en Gecombineerde Effecten van Meervoudige Mijnbouwactiviteiten (GEMMA).
- KEM 16a resulteerde in de oplevering van gereedschappen en best practices rond meervoudige diepe bodemdaling.
- Deze is in december 2024 gepubliceerd door het Instituut voor Mijnbouwschade Groningen.
- GEMMA gaat in op de effecten van gestapelde mijnbouw.
- Dit onderzoek concludeert dat er geen aanwijzingen zijn dat als de activiteiten los van elkaar niet schadeveroorzakend zijn de combinatie ervan wel tot schade zou leiden.
- De resultaten van enkele nadere onderzoeken rond dit onderwerp met betrekking tot zoutwinning worden halverwege 2025 verwacht.

Ontwikkelingen in het kennislandschap aardwetenschappen

- In navolging van Nij Begun heeft een kennisscan plaatsgevonden die de aardwetenschappelijke kennis binnen de eigen organisatie in kaart brengt.
- Daaruit blijkt dat kennis over de diepe ondergrond in toenemende mate aanwezig is.
- Dit gaat niet vanzelf en verdient continue aandacht.
- Dit jaar wordt naar verwachting het kennisprogramma GeoKennisNL gestart.